

PROJEKTMAPPE

Det danske Pluralismeprojekt 2011

Indholdsfortegnelse:

1. Introduktion til Det danske Pluralismeprojekt 2011
2. Oversigt over arbejdsprocessen
3. Praktiske oplysninger & huskeliste
4. Vejledning til interviewguiden
5. Vejledning til afrapportering

Bilag:

- A. Logbog til interview
- B. Logbog til deltagerobservation
- C. Interviewguide

1. DET DANSKE PLURALISMEPROJEKT

Det danske Pluralismeprojekt er et akademisk forskningsprojekt, hvis formål det er at dokumentere den voksende religiøse mangfoldighed i Danmark. I 2002 blev den første kortlægning af Aarhus religiøse mangfoldighed foretaget. Resultaterne blev præsenteret i bogen *Religiøs mangfoldighed*. I efteråret 2011 og foråret 2012 vil der blive gennemført en opdatering af den tidligere undersøgelse. Projektet er i sin dokumentations- og analysefase af religionssociologisk og religionsvidenskabelig art.

Projektets formål er:

- at dokumentere de ændringer der er sket og sker og således kortlægge den nye religiøse demografi
- at analysere hvorledes religioner og religiøse traditioner ændrer og udvikler sig i nye kontekster i relation til både sociale og kognitive strukturer

I overensstemmelse med projektets formål, kan man skelne imellem to niveauer, - ikke forstået hierarkisk, men som en analytisk skelnen, - hvor vore forskellige forcer og primære interesse områder ligger:

- **Dokumentation**, hvor der hovedsageligt vil blive anvendt sociologiske metoder, kvantitative såvel som kvalitative, men også antropologisk feltarbejde. Dokumentationsdelen vil indeholde klare forskningslementer.
- **Analyse og tolkning**, hvor de dokumenterede data vil blive gjort til genstand for dybtgående specialstudier, der med almindeligt anvendte religionsvidenskabelige teorier (sociologiske, historiske, kognitive, antropologiske) vil beskrive de forskellige religioners transformation i en begrænset geografisk dansk kontekst. Dette giver mulighed i et mikroperspektiv at undersøge forandringer i såvel islam, buddhisme, hinduisme, den evangelisk lutherske kirke (Folkekirken¹) og andre kristne grupper, samt komparative studier af de nye religiøse bevægelser og new age religiøsitet og dens forudsætninger.

Der er således behov for, at transformationsprocessernes betydning for de enkelte religioner bliver diskuteret ud fra en religionsvidenskabelig synsvinkel. Hvad betyder dialektikken mellem det moderne sekulariserede og i høj grad individualistiske danske samfund og de enkelte religioner? Hvordan og på hvilke præmisser tilpasser religionerne sig? Hvad er kendetegnende for de nye religioner og deres tilsyneladende popularitet? Og ikke mindst vil det være interessant at afdække interaktionen mellem de forskellige religioner eller religions-lag, da det er tydeligt, at nogle af

---

¹ Folkekirken vil ikke være en del af Pluralismeprojektet, 2011.

grænserne imellem dem bliver markeret tydeligere, mens andre bliver mere flydende. Disse undersøgelser af de forskellige transformationsprocesser vil munde ud i en generel diskussion af religionens funktion og betydning i det danske samfund og ikke mindst afdække religionens dynamiske karakter.

2. OVERSIGT OVER ARBEJDSPROCESSEN

Når du har besluttet dig for at deltage i Det danske Pluralismeprojekt 2011, med henblik på at gennemføre en undersøgelse af en religiøs eller spirituel gruppe i Aarhus Kommune, vil dit første skridt være at overveje hvilken af projektets overordnede arbejdsgrupper, du ønsker at arbejde inden for. De arbejdsgrupper der opereres med er henholdsvis 1) *Kristendom* 2) *Islam* 3) *Indiske religioner (Hinduisme og Buddhisme, New Age/nye religioner og øvrige religioner (Jødedom, Bahá'i, Mandæisme og Yezidi)*. Dette vil ske d. 5. november på den fælles seminardag. Her vil du også få tildelt de specifikke grupper inden for den overordnede arbejdsgruppe som du skal undersøge.

Som det fremgår af den grafiske oversigt, er arbejdsprocessen for undersøgelse af en religiøs eller spirituel gruppe opdelt i 3 overordnede faser: 1) Dataindsamling, 2) Afrapportering og 3) Publikationer/forskning. På efterårssemesteret er det primært aktuelt at arbejde med de to første faser, dataindsamling og afrapportering, mens arbejdet med analyse af data, samt publikationer og forskning laves på forårssemesteret.

Dataindsamling

- Litteratur- og kildebearbejdning
- Interviews
- Deltagerobservation
- evt. Spørgeskema
- etc.

Afrapportering

- Afrapportering til database

Publikationer/forskning

- Videnskabeligt arbejde
- 'Populær'-publikation
- Analyse af data

Dataindsamling

Din første opgave vil være at studere den pågældende gruppe og dennes religiøse eller spirituelle ophav. Mulighederne for at indsamle oplysninger er forskellig fra gruppe til gruppe og målet er først og fremmest at indsamle de oplysninger, som giver et fyldestgørende billede af den enkelte gruppe i dag og de forandringer den gennemgået de sidste 10 år. Det forventes at du dels tilegner dig viden om gruppen igennem litteratur og hjemmesider og dels foretager interviews med en eller flere af gruppens nøglepersoner. Desuden er det ønskeligt, at du deltager i en eller flere af gruppens aktiviteter hvis dette er muligt og i øvrigt foretager supplerende undersøgelser hvis nødvendigt (ønsker du at foretage undersøgelser udover de her nævnte, så tal først med din ankerperson herom).

Litteratur- og kildebearbejdning: En grundlæggende forudsætning for at en sociologisk undersøgelse vil kunne blive fyldestgørende er, at man både mentalt og praktisk er forberedt, når man møder sit undersøgelsesobjekt. En del af denne forberedelse er, at man opbygger sig en grundlæggende viden om gruppen, herunder at man har gjort sig bekendt med den terminologi, som

kendetegner gruppens teologi og praksis. Ligeledes bør du undersøge, om der er bestemte forhold (kønsbaserede, etniske etc.), der kan have betydning for din tilgang til gruppen.

Inden du/I tager ud og besøger gruppen er det vigtigt at du/I har indhentet så meget information om gruppen som muligt. Der er flere kilder til information om grupperne, først og fremmest din ankerperson samt bogen *Religiøs mangfoldighed* (denne er tilgængelig online på AULA). Ydermere kan du/I også bruge det materiale, som ligger til grund for præsentationen i bogen. Dette kan du få tilgang til via de afrapporteringsskemaer som blev brugt sidste gang (disse vil være tilgængelige hos Marie Bisbjerg). Desuden findes komplette lister over hvilke religiøse, spirituelle og åndelige grupper der findes i Aarhus. Disse lister er opdateret med adresse, telefonnummer, mailadresse, webside og kontaktpersoner til størstedelen af grupperne. Ved enkelte grupper vil en del af dataindsamlingen dog bestå af at lokalisere og finde kontaktinformation til gruppen. Ud fra ovenstående information skulle det være muligt at få en fundamental viden om gruppen, hvilket giver et godt indtryk når du/I skal interviewe. Afhængigt af hvor fyldestgørende den tidligere afrapportering er, er det i forskellig grad nødvendigt at indhente yderligere data, dette gøres ved at kontakte Marie Bisbjerg. Vi er særligt interesserede i de forandringer, der er sket siden den sidste undersøgelse og det er dette aspekt der skal lægges mest vægt på både i de indledende faser og i selve dataindsamlingen.

Interviews: At interviewe en eller flere centrale personer i en given gruppe er af stor vigtighed, da den enkelte undersøger herigennem vil få skabt kontakter til personer, der både færdes inden for det pågældende miljø, og som ligeledes har et indgående kendskab til gruppens trosforestillinger og praksis. I kraft af disse *kontaktpersoners* indsigt og rolle i den enkelte gruppe vil de dels kunne hjælpe dig med at få relevante oplysninger, der kan være vanskelige at nå frem til igennem andre typer kilder, og dels kunne de være af stor betydning for din deltagelse ved gruppens forskellige aktiviteter. Ydermere vil kontaktpersonerne også kunne bidrage med information om andre grupper, som vi gerne vil have med i vores undersøgelse.

Da det skal være muligt at foretage komparative studier ud fra Pluralismeprojektets samlede undersøgelser, er der udarbejdet en interviewguide, som skal anvendes ved de formelle interviews. Derudover er du selvfølgelig stillet frit for, at stille andre spørgsmål eller tale med andre folk der er tilknyttet gruppen, for derigennem at øge dit kendskab til gruppens teologi og praksis (se endvidere afsnittet om deltagerobservationer). Selv om du har valgt at være alene om at foretage en undersøgelse, anbefales det, at du får en kollega med til at hjælpe dig ved interviewene. Udover at to interviewere ville kunne supplere hinanden med spørgsmål under et interviewforløb, vil en væsentlig fordel være, at du efterfølgende har en kollega at diskutere interviewet med.

- **Der er udarbejdet en interviewguide; se denne.**
- **Der er udarbejdet en vejledning til interviewguide; se denne.**

- **Der er udarbejdet en logbog, som anvendes ved efterbehandling af interviews.**

Deltagerobservation: Udover kildebearbejdning og udførelse af interviews er det ønskeligt, at du, så vidt det er muligt, deltager ved en eller flere af gruppens spirituelle/religiøse sammenkomster (hvis relevant også sammenkomster af mere verdslig karakter). Derved vil du danne dig et empirisk grundlag, hvorigennem din teoretiske viden kan belyses. Dels vil du ved deltagerobservationer få oplysninger om gruppens praksis og dets teoretiske/teologiske fundament, som du ikke nødvendigvis kan få fra andre kilder, og dels vil du have mulighed for at komme i kontakt med de folk, der benytter sig af gruppens praksisudbud (specielt kontakten til brugerne vil kunne give dig indblik i forhold som deltagerrelationer, individuelle forudsætninger for deltagelse, mulige hierarkiske strukturer etc).

Udover en række metodiske fordele ved at udføre deltagerobservationer, opnår du, ved at komme i gruppens lokaler og ved at tale med de folk der færdes der, en større fortrolighed med gruppens terminologi og trosforestillinger; en fortrolighed der vil gøre dig bedre i stand til at give en fyldestgørende redegørelse for den undersøgte gruppe.

- **Der er udarbejdet en logbog, som anvendes ved efterbehandling af deltagerobservationer.**

Afrapportering

Som afrunding på din undersøgelse er det hensigten, at du udfylder et afrapporteringskema, der sammenfatter de informationer, du har indsamlet under din undersøgelse. Skemaet og de tilhørende logbøger og lydfiler skal afleveres elektronisk til Marie Bisbjerg (pluralisme@teo.au.dk)

- **Der er udarbejdet en afrapporteringsvejledning; se denne.**

Publikationer/forskning

Som det fremgik af den grafiske oversigt over projektets forløb, er der en række muligheder for viderebearbejdelse af det indsamlede materiale. Blandt de allerede planlagte projekter kan nævnes udgivelsen af en 'populær'-publikation i sommeren 2013, der har til hensigt at give en kort præsentation af samtlige religiøse/spirituelle grupper i Aarhus Kommune. I denne publikation vil navnene på de personer, der har udført undersøgelser, blive nævnt, og det materiale der er indsamlet og bearbejdet vil være fundamentet i publikationen. Ydermere vil det indsamlede materiale blive brugt til CSR's arbejde med eårbogen. Derudover er det hensigten, at det indsamlede materiale vil blive stillet til rådighed for videnskabeligt arbejde på alle universitære niveauer; bl.a. som grundlag for bachelorprojekter, emnekredse, specialer, Ph.D.-afhandlinger, diverse forskningsprojekter etc.

Er der noget du kommer i tvivl om i forbindelse med din undersøgelse, eller har du ideer til projekter, som du kunne tænke dig at arbejde videre med under eller efter din undersøgelse, så tag kontakt til ankerpersonen for din arbejdsgruppe.

3. PRAKTISKE OPLYSNINGER OG HUSKELISTE

Arbejdsgrupperne:

- Der er tre overordnede arbejdsgrupper, der hver har en eller flere ankerpersoner:

1. Kristendom: Marie Vejrup tlf.: 8942 6850 e-mail: mvn@teo.au.dk (1443-233)

2. Islam: Marie Bisbjerg tlf.: 8942 2242 e-mail: pluralisme@teo.au.dk (1443-235)

3. Indiske religioner (Hinduisme og Buddhisme), New Age/nye religioner og øvrige religioner (Jødedom, Bahá'i, Mandæisme og Yezidi): Marianne Qvortrup Fibiger tlf.: 8942 2251 e-mail: mf@teo.au.dk (1443-237), Jørn Borup tlf.: 8942 2254 email: jb@teo.au.dk (1442-227) og Lars Ahlin tlf.: 8942 2304 e-mail: lah@teo.au.dk (1443-217)

- Ankerpersonerne holder regnskab med, hvilke grupper der er ved at blive undersøgt/er undersøgt, og Marie Bisbjerg kvalitetstjekker den endelige afrapportering.
- Udover 'projektmappen' udleverer ankerpersonerne, sammen med informationslisterne over grupperne, en projektbeskrivelse, som kan udleveres til grupperne ved interviews.
- Klippekort til bus for nødvendige rejser udleveres hos Marie Bisbjerg.

'Indledende manøvrer':

- Vælg arbejdsgruppe og find ud af hvilke grupper du ønsker at undersøge.
- Læs det tidligere indsamlede materiale, dvs. *Religiøs mangfoldighed* (AULA) og dertil hørende afrapporteringsskema. (Skriv en mail til Marie Bisbjerg med hvilke grupper du skal have information om, og så bliver afrapporteringsskema sendt til dig).
- Lær din gruppe at kende ved at undersøge hjemmesider, relevant litteratur etc.
- Spørg din ankerperson om nogle særlige forholdsregler gør sig gældende ved gruppen.
- NB. Sørg for at du ved, hvad pluralismeprojektet går ud på, hvad formålet er mm., så du kan svare på eventuelle spørgsmål fra den gruppe du skal undersøge; dvs. husk at læse afsnit 1 & 2 i projektmappen.

Kontakten til bevægelsen:

- Brug den opdaterede liste til at finde kontaktinformation til den gruppe du skal kontakte. Ring og aftal nærmere om interview mm. Der må meget gerne interviewes flere end én repræsentant; lad dem udpege, hvem de mener, er den/de rette at interviewe. Overvej hvorvidt personens position i gruppen (hierarkiske placering, nytilknyttet medlem etc.) spiller ind i forhold til deres muligheder for at svare på spørgsmål ved interviewet.
- Undersøg om de har oversigter over antal medlemmer, vedtægter, regnskab mm., og om det er noget, de vil give os en kopi af.
- Undersøg hvornår gruppen afholder religiøse sammenkomster, og om du/I må deltage i nogen af dem.
- Husk at gøre opmærksom på hvad de oplysninger, der fremkommer under interviewet, skal bruges til. At der ved offentliggørelse/publikation ikke vil være hverken citater af eller navn på informanterne. Og at det, *hvis* det skulle blive aktuelt, kun vil ske med deres godkendelse, ligesom at det skal understreges at de kan få materialet til gennemlæsning.

Interviewet:

- Læs interviewguiden og vejledningen hertil grundigt igennem før interviewet udføres! I vejledningen er der råd til hvordan et godt interview udføres.
- Hvis interviewet skal optages, kan iPods lånes hos Mikkel Pade (1443/127). Tlf: 8942 6713 og mail: mp@teo.au.dk. Der er kun 5 stk. iPods til rådighed, så du/I må gerne benytte egne iPods etc. Digitalkamera til at tage billeder hos de forskellige grupper kan også lånes hos Mikkel Pade. Husk hurtigst muligt at aflevere iPods, kamera etc. – vi er mange der skal deles om udstyret.
- Husk at det er en god ide at være to personer om at udføre interviewet.
- Tænk på hvor mikrofonen er placeret under interviewet - skramlende kaffekopper o.lign. kan stjæle mange sagte ord!
- Tag noter undervejs.
- Evaluer interviewet umiddelbart efter at det er udført dvs. udfyld 'Logbog for interview'. Dette gøres for at vurdere, hvor godt interviewet er lykkedes, om de oplysninger man har fået er fyldestgørende, troværdige osv. Evaluer specielt i forhold til de overordnede emner: informanten (forstod den interviewede spørgsmålene, synes personen at vide besked, evt. partiskhed etc.) og én selv (ledende spørgsmål etc.). Tænk endvidere på hvilke oplysninger der evt. skal undersøges nærmere.
- Logbogen for interviewet hører sammen med optagelsen af det pågældende interview, og afleveres (sammen) til Marie Bisbjerg.

Deltagerobservation:

- Læs 'logbogen' igennem før deltagelse, udfyld den umiddelbart bagefter.
- Lån evt. kamera så I kan fotografere lokalerne/ritualerne. Husk at spørge om lov.

Afrapportering:

- Læs afrapporteringsvejledningen grundigt igennem.
- Udfyld afrapporteringskemaet.
- Aflever logbog for deltagerobservation og for interview + tilhørende optagelse (alt i elektronisk form) til Marie Bisbjerg.

4. VEJLEDNING TIL INTERVIEWGUIDE

Inden interviewet

Det er vigtigt at være fortrolig med interviewguiden inden interviewet. Læs derfor både interviewguiden og vejledning igennem, inden det faktiske interview skal finde sted. Da interviewguiden er beregnet til et bredt udvalg af religiøse/spirituelle grupper, er ikke alle spørgsmål relevante for alle grupper. Modsat kan der i forhold til nogle grupper ligeledes være vigtige spørgsmål, som ikke er medtaget i den generelle interviewguide. Tænk derfor spørgsmålene igennem i forhold til den specifikke respondent/gruppe allerede inden interviewet eller snak med din ankerperson.

Interviewets praktiske gennemførelse

Gruppen har på forhånd pr. telefon fået information om pluralismeprojektet og interviewets varighed (1-2 timer). Det er dog alligevel en god ide i begyndelsen af interviewet at sikre, at respondenterne er bekendt med dette og at udlevere den officielle projektbeskrivelse. Ligeledes er det en god ide i løbet af interviewet at introducere emnerne ved indgangen til hvert nyt afsnit (fx: "...i det følgende vil jeg stille nogle spørgsmål til jeres religiøse/spirituelle praksis"). En sådan introduktion retter respondentens fokus mod det aktuelle emne. Interviewet er en samtale, vær derfor åben, lyt til respondentens svar og stil gerne uddybende spørgsmål.

Det anbefales at være to personer om at foretage interviewet, således at een kan interviewe respondenterne, mens en anden tager noter og observerer i løbet af interviewet. En sådan arbejdsdeling gør det muligt for interviewerens at gennemføre interviewet som en samtale. Samt for observatøren dels at samle op på løse ender ved at stille uddybende spørgsmål sidst i interviewet og dels at lægge mærke til andre relevante data (fx respondentens kropssprog, interviewets stemning, rummets udsmykning etc.). Indhent om muligt statistik, vedtægter, billeder og andet materiale. Vær desuden opmærksom på, hvordan interviewguidens spørgsmål virker i interviewet, da dette er af vigtighed i forhold til den senere evaluering. Hvis du har respondentens samtykke bør interviewet optages.

Interviewguidens begreber

Målet med interviewet er, at respondenterne med *egne* ord fortæller om interviewguidens emner. Undgå derfor at anvende teoretiske begreber og ledende spørgsmål. Da interviewguiden er tilpasset så bredt et udvalg af religiøse/spirituelle grupper som muligt, er det nødvendigt at være opmærksom på følgende overvejelser i forhold til interviewguidens begreber:

- Idet pluralismeprojektet også omfatter grupper, som ifølge deres selvforståelse ikke betegner sig selv som religiøse, men snarere som åndelige eller spirituelle (primært hos de nye religiøse bevægelser), er det vigtigt at anvende gruppens egen foretrukne betegnelse. (For nogle har ordene *religion/religiositet* konnotationer, som kan føre til en utilsigtet lukkethed i interviewet,

såfremt disse ord anvendes). Din ankerperson kan oplyse dig om hvilke grupper dette drejer sig om.

- Grundet gruppernes varietet tilstræber interviewguiden at tage udgangspunkt i gruppernes egne begreber og betegnelser, for at undgå at analytiske betegnelser presses ned over hovedet på respondenten. I stedet for betegnelser som kirke, trossamfund, bevægelse, strømning, center etc. indeholder interviewguiden i stedet et åbent felt med plads til gruppens navn (fx 1a). På samme måde indeholder interviewguiden åbne felter med plads til at indføre gruppens egen 'medlemsbetegnelse' for at undgå anvendelsen af et analytisk medlemsbegreb såsom medlem, tilhænger, tilknyttet, klient etc. (fx 4b).
- En del af interviewguidens spørgsmål har til hensigt at indkredse et tidsperspektiv (fx 2f). Disse er i interviewguiden formuleret: '*...de sidste 10 år (evt. siden etableringen)*'. Da nogle grupper har en lang tradition bag sig, og spørgsmålet sigter til aktuelle ændringer i gruppens udvikling, er det mere overskueligt at spørge til udviklingen inden for 'de sidste 10 år'. Modsat er det langt fra alle grupper, som har eksisteret i 10 år, hvorfor det i så fald giver bedre mening at spørge til udviklingen siden gruppens etablering.
- Hvor der i interviewguiden stilles spørgsmål til henholdsvis et lokalt og nationalt eller globalt plan, er det lokalplanet som har pluralismeprojektets primære interesse. Interessen i gruppen på et nationalt eller globalt plan er således primært relevant, hvor den i en eller anden udstrækning belyser det lokale plan (fx 3g). Lokalplanet henviser i alle tilfælde til Aarhus Kommune, som er pluralismeprojektets geografiske ramme. Det er imidlertid vigtigt at huske, at ikke alle projektets grupper nødvendigvis forstår sig selv som Aarhus-grupper, hvorfor det i nogle tilfælde kan være mere givtigt at anvende et lokalnavn (fx Højbjerg).

Interviewguidens opbygning

Interviewguiden er inddelt i otte afsnit med hvert sit emne forsynet med en række spørgsmål. Nogle spørgsmål er desuden forsynet med parenteser, som har til formål dels at udbygge det pågældende spørgsmål, såfremt respondenten har svært ved at svare og dels for interviewerens at specificere, hvilke oplysninger, der har interesse i forhold til spørgsmålet. Andre spørgsmål er *eventuelle* (fx 3d) dvs. at de relaterer til foregående spørgsmål og kun skal stilles, hvis de kan følge op på disse (det giver fx ingen mening at spørge til forholdet mellem en religiøs og en organisatorisk leder, såfremt gruppen kun har en religiøs leder).

Interviewguidens emner omfatter således gruppens selvforståelse, historie i lokalområdet, organisation, medlemsstruktur, økonomi, religiøse/spirituelle praksis samt dens forhold til og indplacering i det omgivende samfund. I de fleste af interviewguidens afsnit spørges der ind til et tidsmæssigt perspektiv. Dette har til hensigt i forhold til de forskellige emner at kortlægge aktuelle

transformationer og forandringer i aspekter ved gruppen. Herudover er de enkelte afsnit så vidt muligt opbygget, således at spørgsmålene går fra det generelle til det mere specifikke.

Interviewguiden angiver interviewets emner, hovedspørgsmål og spørgsmålenes rækkefølge. Det er imidlertid ikke nødvendigt at gå slavisk frem efter interviewguiden. Fx kan nogle spørgsmål være unødvendige, hvis de er besvaret udtømmende i forbindelse med andre tidligere spørgsmål. Modsat kan det ske, at et spørgsmål ikke besvares tilstrækkeligt grundigt eller forståeligt i første forsøg, og at det derfor kræver uddybende spørgsmål fra interviewerens side. Vigtigst er det, at alle interviewguidens otte emner dækkes ind i løbet af interviewet.

Gennemgang af interviewguidens enkelte afsnit

Nedenstående gennemgang af interviewguiden er opbygget således, at der under hvert enkelt afsnit gøres rede for afsnittets formål. Herudover redegøres også, hvor dette er nødvendigt, for afsnittets opbygning samt for specifikke forhold, som kræver interviewerens opmærksomhed. Bemærkninger til specifikke spørgsmål er nummereret i henhold til interviewguiden.

1. Præsentation og navn

Formålet med afsnittet er at få en så bred introduktion som muligt til gruppen baseret på dennes selvforståelse. Der spørges først åbent til en generel (*kortfattet*) præsentation af gruppen. Dernæst mere specifikt til gruppens navn (hvis dette kræver en forklaring) og dens religiøse/spirituelle selvforståelse - dvs. om gruppen selv betragter sig som religiøs/spirituel/åndelig eller noget helt fjerde. **Husk at basere resten af interviewet på gruppens egen selvforståelse.**

2. Gruppens historie i lokalområdet

Afsnittet har til formål at afdække gruppens historie i lokalområdet. Spørgsmålene tager udgangspunkt i generelle omstændigheder angående gruppens etablering i Aarhus Kommune og munder ud i mere specifikke spørgsmål om gruppens lokale samlingssteder (lokaler, naturen etc.).

3. Organisation

Afsnittets formål er at få kendskab til, hvorledes gruppen er organiseret lokalt – hvad angår forhold både inden for og uden for gruppen. Spørgsmålene til forhold inden for gruppen har til hensigt at afdække ledelsesstrukturen, andre funktioner, titler eller hverv samt gruppens beslutningsorganer. Mens spørgsmålene til forhold uden for gruppen sigter til en afklaring af den lokale gruppes organisationsstruktur i relation til en eventuel moderorganisations struktur. Spørgsmålene bevæger sig således fra det lokale plan til det nationale/globale plan, men sidstnævnte har primært interesse, hvor det nationale/globale plan belyser det lokale plan.

- **3b/c/d:** Det er vigtigt at bemærke, at interviewguidens skelnen mellem en religiøs leder og en organisatorisk leder er en analytisk skelnen. Det er ikke givet at den interviewede gruppe selv opererer med et sådan skel.

4. Medlemmer

Formålet med afsnittet er en afklaring af gruppens medlemsstruktur. Først spørges til gruppens egen 'medlemsbetegnelse', og denne benyttes gennem resten af interviewet. Det søges dernæst afdækket, hvorvidt gruppen opererer med forskellige kategorier af medlemmer – spørgsmålet tilstræber at indfange forskellige grader af engagement i gruppen. Medlemsantallet samt udviklingen m.h.t. tilgang og frafald søges dernæst belyst. Derpå følger nogle spørgsmål til gruppens kontakt til potentielle og nye tilkomne samt gruppens eventuelle ambition om at vokse sig større. Herefter spørges mere specifikt til særlige krav i forhold til at blive eller være 'medlem' af gruppen. Samt til gruppens fordeling på geografisk område, alder, køn, etnisk tilhørsforhold, sprog og eventuelle andre kendetegn.

- **4b:** Interviewguidens skelnen mellem forskellige medlemskategorier er af analytisk art. Det er ikke givet at den interviewede gruppe selv opererer med en sådan skelnen.

5. Økonomiske forhold

Afsnittets formål er at finde ud af, hvorledes gruppens aktiviteter finansieres. Efter et åbent spørgsmål til finansieringen af gruppens aktiviteter, spørges om specifikke finansieringsmuligheder såsom: støtte fra det offentlige, fra en eventuel moderorganisation, indtægter fra egen virksomhed, gruppens medlemmer eller anden økonomisk støtte. Slutteligt spørges til gruppens anvendelse af frivilligt arbejde.

6. Religiøs/spirituel praksis

Formålet er med afsnittet at få et så omfattende kendskab som muligt til gruppens religiøse/spirituelle samt verdslige aktiviteter. Spørgsmålene tager således udgangspunkt i gruppens religiøse aktiviteter og munder ud i dens ikke-religiøse aktiviteter. Der skelnes i spørgsmålene mellem *praksis*, som dækker gruppens religiøse/spirituelle aktiviteter i bredeste forstand, *sammenkomster* som er møntet på den kollektive praksis samt *individuelle religiøse/spirituelle handlinger*, som betegner den private praksis. Der spørges til, hvilke sammenkomster, handlinger eller elementer i den religiøse/spirituelle praksis respondenter anser for mest centrale. I afsnittet spørges desuden mere specifikt til: Udsmykning, anvendelse af særlige genstande, kilder og symboler.

- **6i:** I forhold til spørgsmålet om gruppens religiøse/spirituelle praksis har undergået væsentlige ændringer de sidste 10 år (evt. siden etableringen), spørges ligeledes til, hvorledes den har ændret sig i forhold til sit geografiske udgangspunkt (fx. hinduisme i Danmark i forhold til en indisk hinduisme). Spørgsmålet er kun relevant, hvis gruppen har et andet geografisk udgangspunkt end Danmark.

7. Eksterne relationer

Afsnittet skal bredest muligt afdække gruppens indplacering i og relation til det omgivende samfund. Dette sker gennem spørgsmål til gruppens kommunikation med omverdenen generelt. Samt i særdeleshed kontakten med, tilknytningen til eller medlemskabet af andre religiøse grupper. Slutteligt spørges til gruppens officielle status som anerkendt/godkendt trossamfund og dens hidtidige kontakt til offentlige myndigheder, medier og forskere eller lignende fra højere læreranstalter. Der spørges i denne forbindelse til respondentens vurdering af kontakterne.

- **7f:** I forbindelse med anerkendte/godkendte trossamfund indeholder de to begreber en skelnen mellem trossamfund *anerkendt* inden 1969 og trossamfund *godkendt* efter 1969. Forskellen mellem begrebernes indhold er lille. Der er ca. 125 anerkendte og godkendte trossamfund.

8. Afslutning

Formålet med interviewets afslutning er at give respondenten det sidste ord. Dels for at indfange eventuelle vigtige aspekter ved gruppen, som interviewet ikke har berørt, og dels for at give muligheden for en betoning af noget allerede omtalt. Endelig tjener afsnittet til at opnå kendskab til andre beslægtede grupper samt til materiale, som giver en god introduktion til gruppen og/eller lignende grupper. Da pluralismeprojektets succes afhænger af gruppernes indstilling til projektet er det slutteligt vigtigt at takke respondenten for dennes medvirken samt at spørge til muligheden for at vende tilbage i forhold til opklarende eller uddybende spørgsmål.

5. VEJLEDNING TIL AFRAPPORTERING

Afrapporteringen skal ske på følgende måder:

1)

At du udfylder og afleverer det tilgængelige **afrapporteringsskema**. Skemaet består af de samme spørgsmål, som du finder i interviewguiden, og det udfyldes ud fra interviewets/interviewenes resultater og i forhold til interviewguidens punkter

- deltagerobservation

- læsning i sekundærlitteratur, information fra hjemmesider, pamfletter o.l.

Det er vigtigt, at I markerer, hvorfra I har de enkelte oplysninger ved brug af bogstav eller tal i parentes fx. (A) for reference til interviewperson, (a) for reference til logbøger (interview såvel som deltagerobservation) eller (1) for reference til litteratur (primær såvel som sekundær). Nederst i skemaet findes således en reference-rubrik hvor du forklarer hvilket interview betegnelsen A fx. henviser til. Dvs. du skriver fx A: interview med Lars Larsen, PR-medarbejder i Sandhedens vej 22. maj 2002), eller a: logbog for deltagerobservation i Sandhedens vej's sandhedsfest 25. maj 2003, eller 1: Madsen, Mads "Sandheden om Sandhedens vej", Kolding: Veritas 2001.

Ydermere er det vigtigt, at I skriver dato samt årstal på alle dokumenter, samt jeres navne og studiekortnummer.

2)

At du udfylder og afleverer logbog samt lydoptagelsen fra interviewet.

3)

Dette er først relevant på forårssemesteret.

Her udarbejder du en ca. 3 siders lang beskrivelse af gruppen i **prosaform**, hvor man kommer ind på de 7 overordnede overskrifter, som strukturerer interviewguiden. Dvs. 1) Præsentation og navn, 2) Gruppens historie i lokalområdet, 3) Organisation, 4) Medlemmer, 5) Økonomiske forhold, 6) Religiøs/spirituel praksis, 7) Eksterne relationer.

Da et af vores formål med projektet er at lave en publikation, som kan læses af alle med interesse (fx offentlige institutioner, borgere, skoler o.l.) beder vi om, at I, i et forståeligt og klart sprog, beskriver gruppen med udgangspunkt i jeres interviews, deltagerobservation og jeres læsning af evt.

sekundærlitteratur. Vigtigt er det dog, at det sker under de 7 overordnede overskrifter, som interviewguiden er opdelt i, da vi ønsker en ensartet opbygning af publikationen, hvor de enkelte grupper præsenteres inden for samme skabelon. Det vil gøre brugen af bogen nemmere, evt. komparation gøres mulig og alle grupper uafhængig af størrelse, synlighed, offentlig bevågenhed behandles ens. Selvfølgelig må der tages hensyn til, at man i givne tilfælde ikke kan få dækkende oplysninger. Det må I kort redegøre for. Denne beskrivelse skal om muligt afsluttes med referencer til nogle populærvideenskabelige titler, som læseren kan gå videre med.

Det udfyldte skema, logbog og optagelse sendes til Marie Bisbjerg som godkender dette. Al aflevering foregår elektronisk.

LOGBOG FOR INTERVIEW

Det danske Pluralismeprojekt, 2011

Interview med repræsentant for: _____	
Interviewperson(er): _____	
Evt. titel eller position: _____	
Interviewer(e): _____	
Dato: _____	Starttidspunkt: _____
Sted: _____	Sluttidspunkt: _____

Bemærkninger om interviewets konkrete udførelse:

(Forstyrrelser, støj, brug af tolk, bruges der båndoptager etc.)

Vurdering af besvarelserne:

(Blev der svaret på alt/de overordnede emner, vidste den interviewede besked, var der usikkerheder, spørgsmål der ikke blev stillet/besvaret etc.)

Andre refleksjoner over interviewet:

(Interviewpersonens plassering i organisasjonen, stemning under interviewet, ledende spørsmål, din egen rolle i interviewet etc.)

Behov for opfølgning eller efterundersøgelse:

Udført af: _____
_____

LOGBOG FOR DELTAGEROBSERVATION

Det danske Pluralismeprojekt, 2011

Gruppe: _____	Aktivitet: _____
Navn: _____	Starttidspunkt: _____
Dato: _____	Sluttidspunkt: _____
Sted: _____	Total tid: _____

Antal deltagere:

Beskrivelse af lokalerne:

Beskrivelse af aktivitet:

Reaktioner, spørgsmål, refleksioner:

Behov for opfølgning eller efterundersøgelse:

Udført af: _____
_____

Interviewguide

Det danske Pluralismeprojekt

1. Præsentation og navn

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsspektivet for øje).

- a) Kan jeg/vi indledende få dig til at give en kort præsentation af _____ (navnet på gruppen)?
- b) Hvad betyder jeres navn?
- c) Anser I jer selv for at være en religion? (evt. som en del af en religion)

Hvis ja: Hvorfor?

Hvis nej: Hvorfor ikke?

Hvad anser I så jer selv for at være?

2. Gruppens historie i lokalområdet

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsspektivet for øje).

- a) Hvornår blev _____ (navnet på gruppen) etableret her i Aarhus?
(dato, år, af hvem)
- b) Hvad var baggrunden for, at I blev etableret på dette tidspunkt i Aarhus?
- c) Har I et fast mødested?

Hvis ja: Hvor og under hvilke forhold? (egne lokaler, lejede (deles med andre?), privat).

Hvis nej: Hvorfor ikke?

- d) Mødes I også andre steder? (privat, uden for i naturen etc.)

- e) Er der sket væsentlige ændringer med hensyn til lokaler de sidste 10 år (evt. siden etableringen)? (adresseændring, udvidelse, køb af ejendomme etc.)

Hvis ja: Hvilke?

3. Organisation

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsperspektivet for øje).

- a) Hvordan er _____ (navnet på gruppen) her i Aarhus organiseret?
(en samlet enhed, formelle opdelinger etc.)

- b) Har I en lokal religiøs leder?

Hvis ja: Hvad giver den religiøse leder hans/hendes religiøse autoritet?

Hvis nej: Hvorfor ikke?

- c) Har I en lokal organisatorisk leder?

Hvis ja: Hvad giver den religiøse leder hans/hendes religiøse autoritet?

Hvis nej: hvorfor ikke?

- d) Evt: Hvordan fordeles opgaverne ml. de(n) religiøse og organisatoriske leder(e)?

- e) Har I andre funktioner, der varetages af bestemte personer?

Hvis ja: Hvilke? (kirketjener, PR-medarbejder, kasserer etc.)

Hvordan udvælges man til at varetage disse funktioner? Ved valg/frivilligt/
pga. køn/alder/ancinitet?

- f) Hvordan træffer I større beslutninger? (beslutningsorganer og fora, mulighed for indflydelse derudover?)

- g) Er I en del af en større organisation/bevægelse? (på hhv. nationalt og internationalt plan)

Hvis ja: Hvordan er jeres relation til de øvrige dele af organisationen? (religiøst såvel som organisatorisk, relationen ml. lokale leder(e) og en evt. national/ international leder?)

i) Stilles der bestemte krav, før man kan være med i _____ (navnet på gruppen)?

Hvis ja: Hvilke? (forberedende undervisning, dåb, alder, køn, etnisk tilhørsforhold)

Hvis nej: Hvorfor ikke?

j) Når man er med i _____ (navnet på gruppen), er der så nogle særlige krav, man skal opfylde?

Hvis ja: Hvilke? (vegetar, cølibat, tavshedsløfte, krav om bøn/meditation etc.)

Hvis nej: Hvorfor ikke?

k) Hvor stort et geografisk område dækker I?
(fordeling på lokalområdet, kommunen, amtet, hele landet, udlandet)

l) Hvordan er aldersfordelingen? (findes der evt. statistik på det?)

m) Hvordan er kønsfordelingen? (findes der evt. statistik på det?)

n) Hvilke etniske tilhørsforhold har _____ (medlemsbegrebet)?

o) Benyttes der andre sprog inden for _____ (navnet på gruppen) end dansk?

Hvis ja: hvilke(t)?

p) Kan _____ (medlemsbegrebet) samtidigt være med i andre trossamfund?
(fx medlem af folkekirken, deltage i kirkegang/ritualer etc.)

q) Er der andre specifikke fællestræk, der kendetegner dem, som er med i _____ (navnet på gruppen)?

Hvis ja: Hvilke? (tidligere arbejdet med selvudvikling, tilknytning til andre religiøse grupper, politiske ståsted etc.)

r) Er der sket væsentlige ændringer i nogle af disse fællestræk de sidste 10 år (evt. siden etableringen)?

Hvis ja: Hvilke?

5. Økonomiske forhold

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsperspektivet for øje).

a) Hvordan finansierer I jeres aktiviteter?

b) Modtager I offentlig støtte?

Hvis ja: På hvilken måde og i hvilket omfang?

Hvis nej: Ønsker I dette?

c) Har I indtægter fra egen virksomhed?

Hvis ja: Hvilke virksomheder?

d) Evt: Modtager I støtte fra moder/hovedorganisationen?

Hvis ja: Hvor meget?

e) Modtager I kontingent, donationer el.lign. ?

Hvis ja: Hvor mange bidrager på den måde?

f) Finansierer I jeres aktiviteter på andre måder?

Hvis ja: Hvilke?

g) Bruger I frivillig arbejdskraft?

Hvis ja: I hvilket omfang?

Forventes det, at man som _____ (medlemsbegrebet) deltager i dette?

f) Er der sket væsentlige ændringer i jeres økonomiske omstændigheder de sidste 10 år (evt. siden etableringen)? (fx fordelingen mellem forskellige indtægtskilder)

Hvis ja: Hvilke?

6. Religiøs/spirituel praksis

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsspektivet for øje).

a) Kan du beskrive jeres religiøse/spirituelle praksis?

b) Har I fælles religiøse/spirituelle sammenkomster?

Hvis ja: Hvilke?

Hvad foregår der?

Hvornår? (ugentligt, højtider jf. religiøse kalender)

c) Har I nogle mere individuelle religiøse/spirituelle handlinger?

Hvis ja: Hvilke?

Kan du beskrive disse?

d) Er der nogen sammenkomster eller individuelle handlinger, der er vigtigere end andre?

Hvis ja: Hvorfor?

Hvad foregår der til disse?

e) Hvilken eller hvilke elementer i den religiøse/spirituelle praksis anser du for den/de mest centrale? (fx nadver, bøn, ofring, auditing, meditation)

f) Hvilke kilder bygger I jeres praksis på? (skrifter, lærermestre, billeder)

g) Gør I brug af nogle særlige symboler?

h) Gør I noget for at udsmykke lokalet/stedet i forbindelse med den religiøse/spirituelle praksis?

Hvis ja: Hvordan og hvorfor?

i) Indgår der bestemte genstande i forbindelse med jeres religiøse/spirituelle praksis?

Hvis ja: Hvilke? (ting, fødevarer, blomster)

Hvilken funktion har de?

j) Har den religiøse/spirituelle praksis ændret sig de sidste 10 år (evt. siden etableringen)?

Hvis ja: Hvordan?

- k) Evt: Har den religiøse/spirituelle praksis ændret sig i forhold til   (gruppens evt. geografiske udgangspunkt.)   ?

Hvis ja: Hvordan?

- l) Har I fællesaktiviteter ud over de religiøse/spirituelle sammenkomster?

Hvis ja: Hvilke? (fællesspisning, møder, mærkedage etc.)

- m) Har I nogle interne undervisnings- eller øvelsesprogrammer?

Hvis ja: Hvilke?

Er nogle af disse rettet mod børn/unge?

7. Eksterne relationer

(Vær opmærksom på hvordan der blev svaret ved Pluralismeprojekt 1. Hvis der viser sig forandringer – spørg ind til baggrund for forandringen. Hav hele tiden forandringsperspektivet for øje).

- a) Har I nogle undervisnings- eller øvelsesprogrammer, der er rettet mod folk uden for bevægelsen?

Hvis ja: Hvilke?

Hvor mange deltager?

- b) Har I andre former for udadrettede aktiviteter eller formidling?

Hvis ja: hvilke? (nyhedsbrev, avisannonce, åbent hus, foredrag antal deltagere?)

- c) Har I tilknytning eller kontakt til andre religiøse/spirituelle grupper eller trossamfund? (herunder den danske folkekirke)

Hvis ja: På hvilken måde? (økonomisk, politisk, praktisk, åndeligt etc.)

- d) Har jeres forhold til andre religiøse/ spirituelle grupper eller trossamfund ændret sig inden for de sidste 10 år (siden etableringen)?

- e) Er der andre grupper eller strømninger, I føler jer særligt beslægtede med?

- f) Er I anerkendt/godkendt som trossamfund?

Hvis ja: Hvornår blev I det?

Hvis nej: Har I søgt om anerkendelse eller tænker I på at gøre det?

Hvis nej: Hvorfor ikke?

- g) Har I - eller har I haft - kontakt med nogen offentlige instanser?
(skattevæsenet, kirkeministeriet, kommunen etc.)

Hvis ja: I hvilken sammenhæng?

Hvordan er jeres forhold til dem?

Er der forskel på lokale og nationale myndigheder?

- h) Har I - eller har I haft - kontakt med (nyheds)medierne?

Hvis ja: Hvordan er jeres forhold til dem?

Er der forskel på lokale og nationale medier?

- i) Har I tidligere haft kontakt med folk fra universitetet, seminariet eller andre læreranstalter?

Hvis ja: Hvordan har samarbejdet været?

8. Afslutning

- a) Er der noget, vi ikke har talt om, eller noget du gerne vil tilføje?
- b) Kan du anbefale noget litteratur eller hjemmesider, der giver en god indføring til (navnet på gruppen) ?
- c) Kender du nogle grupper, der ligner jeres, og som vi bør have med i vores undersøgelse?
- d) Må vi vende tilbage til dig, hvis vi har yderligere spørgsmål?